

Merknadsskjema – Ved varsling av planoppstart februar-april 2022 og utvidet plangrense november 2022

Plannavn	Bergenshus E39 Fløyfjellstunnelen sør
Arealplan-ID	7082000
Saksnummer	202127994
Utarbeidet av	Statens Vegvesen v/ Elisabeth Ramlo og Kjersti Myre
Sist revidert	03.10.2022/25.11.2022

Varsling av planoppstart 19.02 - 02.04 2022

Nr.	Avsender	Hovedpunkt i merknad/uttalelse	Forslagsstillers kommentar
	Private merknader:		
1	Mulesvingen Vel v/ Svein Sundby 05.04.22	1. Opplyser om at nærmeste bebyggelse ligger 120 meter fra dagens sørgående løp. Minste avstand fra vestre varslingsgrense er ca. 75 meter. 2. Skade fra strossingen i 1986 kan være medvirkende årsak til riss i grunnmur i Mulesvingen 18, setningsskader i enden av vegbanen i Mulesvingen og ved tre garasjer – førstnevnte reparert på eiers regning. 3. Oppfordrer til stor varsomhet under arbeidene.	1. Merknaden tas til orientering. 2. Merknaden tas til orientering. 3. I forkant av anleggsfasen vil det bli gjennomført registrering av nærliggende bygningsmasse. Det vil trolig også bli satt ut rystelsesmålere i området.
2	Didrik Martens og Manuela Horn Martens Gnr. 166 Bnr. 1133 03.03.2022	1. Planarbeidet må hensynta forurensning i form av støv og støy, viser til H220 gul og delvis H210 rød støysone fra veg- og helikopterstøy og H390 Luftkvalitet Rød Sone 2. Krav om utarbeidelse av ROS-analyse, samt krav til håndtering av risiko i plan inkl. ytre påvirkninger på miljø, ref. brev fra Statsforvalter 3. Viktig at forslaget om støyrapport tas til følge og gjennomføres og sikre nødvendige hensyn til støy gjennom klare bestemmelser i reguleringsplanen, ref. brev fra Helsevernenheten 4. Betydningen av klare og praktikable bestemmelser fremheves slik at evt. avbøtende tiltak vil ha et robust hjemmelsgrunnlag	1. Det er utført støyberegninger i forbindelse med planarbeidet. Støytiltak vil bli vurdert etter gjeldende retningslinjer i forbindelse med byggeplanen. 2. Det er gjennomført ROS-analyse i forbindelse med planarbeidet. 3. For støy i anleggsperioden vises det i reguleringsbestemmelsene § 2.2 til retningslinjene T-1442 og M-2061. Det er lagt inn retningslinje som sier at anbefalte grenseverdier skal følges i størst mulig grad. Ved overskridelser av anbefalte grenseverdier skal det varsles og gjennomføres avbøtende tiltak. 4. Merknaden tas til orientering.
3	Beboere Bergen Sentrum v/ Therese Jacobsen 02.04.2022	1. Bergen Sentrum ikke tjent med en opprustning av Fløyfjellstunnelen 2. Nygårdstangen også del av Bergen Sentrum 3. Fokusere på Ringveg Øst og bruke midlene her i stedet 4. Planene med utvidelse og tovegsregulering tilrettelegger for økt trafikk tillegg til mer tungtransport inn til sentrum 5. Nygårdstangen - store luft- og støyforurensningsproblemer og forringer livskvalitet til beboere på Løvsstakken, Fjellsiden, Fjøsangerveien og Danmark 6. Tiltaket vil utvide og endre viadukten på Nygårdstangen – ikke forenelig med Bergen Sentrums bybilde	1. Oppgradering av FFT må gjennomføres iht. tunnelsikkerhetsforskriften. Tilrettelegging for toveistrafikk en følge av de trafikale grepene som gjøres i forbindelse med Bybanen mot Åsane og trafikkplan Bergen hvor Bergen sentrum skal skjermes og i stor grad stenges for trafikk. Det er av beredskapshensyn også helt nødvendig for å gjøre vegsystem rundt Bergen mindre sårbart. 2. Merknaden tas til orientering. 3. Merknaden tas til orientering. Vurdering av omprioritering og bruk av midler til andre prosjekter inngår ikke som en del av dette planarbeidet. 4. Dette prosjektet vil ikke medføre økning i trafikken, men

		- Tiltaket ikke forenelig med rekreasjonsplanene til Bergen kommune med friluftsområdet og bystranden ved Store Lungegårdsvann - Byfjellene og forplantning av lydbølger – spesielt i Fjellsiden - Begrenset byareal – ønsker omgjøring av Nygårdstangen - La byen ekspandere uten trafikkmaskinen på Nygårdstangen - Hvis tiltaket gjennomføres må Bergen kommune kreve at det bygges lokk over veitraseen i Nygårdsområdet og legge til rette for at beboere i Fjellsiden får støtte til støyreducerende tiltak - Reagerer på at varsel om oppstart av planarbeid kun sendes ut til beboere som ligger rett over tunneløpet da planarbeidet får konsekvenser for store deler av Bergen Sentrums beboere	trafikkomlegging i forbindelse med Bybanen mot Åsane og fremtidig begrensning av trafikken gjennom sentrum vil på sikt kunne medføre en viss økning av trafikk gjennom tunnelen. - Merknaden tas til orientering. Luft- og støyforurensning har vært tema i planarbeidet og er omtalt i planbeskrivelsen. - Tiltaket vil ikke utvide viaduktene på Nygårdstangen, kun etablere en koblingssone som muliggjør overkjøring fra den ene viadukten til den andre. - Prosjektet medfører kun mindre tiltak på eksisterende viadukter og vil ikke påvirke nevnte planarbeid til Bergen Kommune. - Se pkt.5. - Prosjektet medfører kun mindre tiltak på eksisterende viadukter. Vurdering av planmessige endringer av Nygårdstangen inngår ikke i dette planarbeidet, se også pkt. 6. - Se pkt. 9. - Merknaden tas til orientering. Det er utført støyberegninger i forbindelse med planarbeidet. Støytiltak vil bli vurdert etter gjeldende retningslinjer i forbindelse med byggeplanen, se også pkt. 4 og pkt. 6. - Merknaden tas til orientering. Varslet er iht. vanlig praksis sendt ut til beboere innenfor plangrense.
4	Beboer Forskjønnelsen v/ Tom Nymark 22.02.2022	- Bygging av nytt løp – etterspør hvilke arbeider vil dette medføre og vil det gi konsekvenser med tanke på økt trafikk og påfølgende støv- og støyforurensning - Trafikken på Nygårdstangen holder høy fart som igjen gir mye dekkstøy – ber om at fartsreducerende tiltak vurderes i planarbeidet	- Alle arbeider knyttet til tunnelarbeidene vil skje inne i fjellet og dagens tunnelportaler vil bli stående som de er. På viaduktene på Nygårdstangen vil en etablere en koblingssone som muliggjør overkjøring fra den ene viadukten til den andre. Dette prosjektet vil ikke medføre økning i trafikken, men trafikkomlegging i forbindelse med Bybanen mot Åsane og fremtidig begrensning av trafikken gjennom sentrum vil på sikt kunne medføre en viss økning av trafikk gjennom tunnelen. - Fartsregulerende tiltak er ikke en del av planarbeidet, innspillet tas med i det videre arbeidet.
5	Martin Christensen 22.02.2022	- Viaduktene til hinder for god byutvikling – utvidelse av dagens bro vil medføre ytterligere forverring av broens inngripen i Bergsdalen - Broen bør fjernes og trafikk legges under bakken	- Tiltaket vil ikke utvide viaduktene på Nygårdstangen, kun etablere en koblingssone som muliggjør overkjøring fra den ene viadukten til den andre. - Merknaden tas til orientering. Vurdering av planmessig endringer av Nygårdstangen inngår ikke i dette planarbeidet.
	Høringsinstanser:		
1	Statsforvalteren i Vestland 25.03.2022	- Ser positivt på tiltak som kan avlaste biltrafikk gjennom sentrum ved hendelser som fører til stengt tunnel. Det kan redusere behovet for omfattende utvidelse av veikapasiteten gjennom Arna Bydel til kun en opprustning av deler av vegnettet Arna-Midttun - Legger til grunn at håndtering av overskuddsmasser inngår i det videre planarbeidet. - Minner om at kommunene skal fremme samfunnsikkerheten i planlegging jf. Plan- og bygningsloven, samt krav til håndtering av	- Merknaden tas til orientering. - Massehåndtering har vært tema i planarbeidet og er omtalt i planbeskrivelsen, se også vedlagt Miljøprogram. Plan for disponering av masser vil bli utarbeidet før anleggsarbeidene starter, se også reguleringsbestemmelse § 3.1.5. - Innspillene legges til grunn for det videre planarbeidet. Vurdering av ytre påvirkning på miljø samt ROS-analyse vil inngå i planbeskrivelsen.

		risiko i plan inkludert ytre påvirkninger på miljø (støy, avrenning, mm.)	
2	Vestland Fylkeskommune 06.04.2022	<u>Veg og trafikk:</u> 1. Positiv til planarbeidet og støtter SVV sin anbefaling om alternativ B. 2. Tidsperspektiv og fremdrift i planarbeidet viktig – må koordineres i tid med plan for forlengning av Fløyfjelltunnelen og Bybanen til Åsane. 3. Viser til vedtak i fylkesutvalget 20/10-21 der SVV oppfordres til å redusere sårbarheten i til Fløyfjelltunnelen slik at den kan funger som omkjøring for sentrum. 4. Prosjektet må ta hånd om alle trafikantgrupper i anleggsfasen. Spesielt viktig at kollektivtrafikken sikres tilgjengelighet til sentrumskjernen gjennom hele anleggsfasen. Avbøtende tiltak må utredes. 5. For ferdig oppgradert Fløyfjelltunnel må planarbeidet gjøre rede for når stenging av tunnelen for tovegstrafikk i ett løp vil være aktuelt og effekten av dette på omkringliggende vegnett inkl. krysset på Nygårdstangen. Det vil bidra til bedre kunnskap om forutsetninger for at stengning kan skje. <u>Sykkel og gange:</u> 6. Planarbeidet må ta hensyn til/opprettholde regulering av gs-viadukter over Nygårdstangen. Denne er i dag regulert i plannivå 3 over grunnen og planarbeidet må ikke regulere for tiltak som kan være til hinder. Fordel om det vurderes hvorvidt det er sikret nok areal i området rundt tunnelportalene og påkobling av gs-vegen til Kalfarveien 7. Det er skissert et mulig behov for tiltak på eksisterende E39-viadukter. Det er formålstjenlig å realisere hele eller deler av regulert gs-viadukt over Nygårdstangen som del av E39-tiltaket når en først gjør tiltak her. Gs-viadukten vil kunne avlaste sykkelnettet i området rundt Lungegårdskaiaen 8. Oppfordrer prosjektet til å vurdere om samtidig detaljprosjektering og finansiering for etablering av gs-viadukten er realistisk. <u>Etterbruk og beredskap:</u> 9. Oppfordrer til å ta høyde for evt. potensial for bruk av avlastet tunnellop med særlig vekt på bruk i en beredskapssammenheng 10. Planarbeidet må gjøre rede for de samlede konsekvensene for klima og hvilke avbøtende tiltak som er mulig å gjennomføre i reguleringsplan og evt. gjennom andre virkemidler <u>Kulturminne og kulturmiljø:</u> 11. Kulturminner både i og utenfor planområdet skal omtales, verneverdier vurderes og tatt hensyn til i videre planarbeid. Konsekvenser for kulturminne- og miljø må utredes 12. To hensynssoner for bevaring av kulturmiljø i KPA: H570_2	<u>Veg og trafikk:</u> 1. Merknaden tas til orientering. 2. Merknaden tas til orientering. Planarbeidet har fokus på fremdrift samt koordinering med forlenging av Fløyfjelltunnelen og Bybanen til Åsane. 3. Merknaden tas til orientering. SVV har i planarbeidet lagt til grunn en løsning som vil muliggjøre tovegstrafikk i Fløyfjelltunnelen og dermed redusere sårbarheten. 4. Merknaden tas til etterretning. 5. Stenging av tunnelen for tovegstrafikk vil i hovedsak være planlagte stenginger ved drift og vedlikehold og ved hendelser av en viss varighet. Begrensning av trafikk gjennom sentrum er en del av planarbeidet for bybaneprosjektet og Trafikkplan Sentrum. Dette er tiltak som utløser behovet for tovegstrafikk i Fløyfjelltunnelen og stenging av Fløyfjelltunnelen vil få konsekvenser for omkringliggende vegnett inkl. krysset på Nygårdstangen. Dette er ikke utredet som en del av dette planarbeidet. <u>Sykkel og gange:</u> 6. Planarbeidet legger kun opp til en overgangssone med etablering av bom på viaduktene for å muliggjøre tovegstrafikk i ett løp. Tiltaket vil ikke være til hinder for fremtidig etablering av gs-viadukter. 7. Prosjektet medfører kun mindre tiltak på eksisterende viadukter og tar ikke høyde for realiseringen av gs-viadukt. Se pkt.6. 8. Se pkt.6 og 7. <u>Etterbruk og beredskap:</u> 9. Det er blitt gjort en enkel vurdering av mulig bruk for gjenstående løp, se planbeskrivelsen. Evt. videre arbeid med dette må utredes i et eget planarbeid. 10. Planarbeidet vil gjøre en vurdering av de samlede konsekvenser for klima samt avbøtende tiltak, blant annet er det gjennomført klimagassberegninger i reguleringsplanfase. <u>Kulturminne og kulturmiljø:</u> 11. Det er i planarbeidet utarbeidet et kulturminnenotat som omtaler Fløyfjelltunnelen og kulturminner i og utenfor planområdet. Tiltaket vil i hovedsak foregå i fjell og vil ikke berøre noen av de omtalte

		Kalfaret/ H570_7 Historisk museum og Forskriftsfredet område #4 Historisk området Bergen Sentrum. Her skal bebyggelsens egenart og særprega kulturmiljø sikrest og opprettholdes. 13. Andre kulturminner som må hensyntas for båndlegging etter kulturminneloven er Hageanlegget til den forskriftsfestede pleiestiftelsen for spedalske (Askeladden-id 117612) og Assistentkirkegården, sosi-kode H570. Parkområdet Forskjønnelsen ligger i en del av planområdet over tunnelen, men må likevel hensyntas i den videre prosessen. 14. Ber om at informasjon om eventuelle luftekanaler etc. som planforslaget må regulere på bakkeplan over tunnelen oversendes for drøfting før planforslaget legges ut til offentlig ettersyn – dette for å vurdere behov for arkeologiske registreringer etter undersøkingsplikten §9 i kulturminneloven og evt. andre hensyn	kulturminnene. 12. Merknaden tas til orientering. Begge hensynssonene er omtalt i kulturminnenotatet. Se pkt.11. 13. Merknaden tas til orientering. Kulturminnene er omtalt i kulturminnenotatet. Se pkt.11. 14. Merknaden tas til etterretning. Det legges opp til gjenbruk av dagens luftesjakt i sørenden av Fløyfjelltunnelen og det vil derfor ikke være behov for å regulere ny luftesjakt på bakkeplan i dette prosjektet.
3	Bergen Kommune Helsevernheten 22.03.2022	<u>Støy i anleggsperioden</u> - Planområdet omkranset av støyfølsom bebyggelse (skoler, boliger etc.) Det må settes krav i reguleringsbestemmelsene om at det skal utarbeides en støyrapport for anleggsfasen som skal vurdere: - Støyreducerende tiltak for de ulike fasene av bygge- og anleggsperioden - Om støyen kan reduseres tilstrekkelig eller om nærliggende skoler og barnehager må tilbys alternative lokaler - Nødvendig å tilby alternativt bosted til naboer - Anbefaler også at reguleringsplanbestemmelsene setter krav til: - Dokumentere at støygrensene i kap. 6 i T-1442 overholdes så langt som praktisk mulig - Hvordan oppfølge at underleverandør følger støykrav - Kommunikasjon med naboer - Oppsøkende informasjon til naboer og oppdateringer gis fortløpende <u>Støv i anleggsperioden:</u> - Sette krav til støvreducerende tiltak i bestemmelsene – tiltakene må inkludere transport av masser	<u>Støy i anleggsperioden:</u> - Tiltaket omfatter i hovedsak arbeider i fjell med unntak av dagsonen på Nygårdstangen. Støy fra anleggsvirksomheten skal i minst mulig grad medføre sjenanse og ulemper for omkringliggende bebyggelse og infrastruktur. For støy i anleggsperioden skal T-1442 legges til grunn i størst mulig grad, jf. § 2.2 i reguleringsbestemmelsene. Det vil bli utarbeidet støyberegninger med tilhørende rapport i byggeplanfasen. I anleggsfase vil det bli utarbeidet plan for informasjon og kommunikasjon med naboer og andre berørte parter. Det vises også til vedlagt Miljøprogram. - Se pkt. 1 - Se pkt.1 <u>Støv i anleggsperioden:</u> - Støvreducerende tiltak vil bli vurdert i anleggsfasen iht. gjeldende regelverk. Se også reguleringsbestemmelsene § 2.2 og § 3.1.4.
4	Bergen Kommune Bymiljøetaten 01.04.2022	<u>Planforutsetninger:</u> - Viser til de nylig vedtatte planene for Bergenhus og de føringer som disse planene gir når det bla. gjelder utvikling av gang- og sykkelanlegg langs viadukten over Nygårdstangen: - Bergenhus gnr .164 og 166 - Nygårdstangen reguleringsendring (2019) - Bergenhus, gnr. 166 bnr. 952 m.fl. - Bergen godsterminal Nygårdstangen (2017) <u>Grøntfaglige merknader:</u> - Friluftsliv – To kartlagt områder innenfor planområdet: Forskjønnelsen og Assistentkirkegården. Verdisatt som svært viktige friluftslivsområder. Selv om planen innebærer lite endring for disse områdene ber BME om at støypåvirkning av friluftslivsområdene og	<u>Planforutsetninger:</u> - Merknaden tas til orientering. Planarbeidet legger kun opp til en overgangssone med etablering av bom på viaduktene for å muliggjøre tovegstrafikk i ett løp. Tiltaket vil ikke være til hinder for fremtidig etablering av gs-viadukter. <u>Grøntfaglige merknader:</u> - Tiltaket vil i hovedsak foregå i fjell og vil ikke berøre de to kartlagte områdene for friluftsliv, se vedlagt kulturminnenotat.. Støy fra anleggsvirksomheten skal i minst mulig grad medføre sjenanse og ulemper for omkringliggende bebyggelse og infrastruktur. For støy i

		evt. avbøtende tiltak, også tilknyttet anleggsfasen, blir tema i det videre planarbeidet 3. Disponering av masser/massehåndtering og konsekvensene for ytre miljø må utredes som del av planarbeidet (bla. store mengder forurensede masser) <u>Trafikkfaglige merknader:</u> 4. Vegstatus - Tiltaket berører ikke kommunale vegarealer, ønsker å bli orientert ved evt. endringer 5. Sykkel/gange: Bymiljøetaten viser til vedtatte reguleringsplaner for Nygårdstangen og godsterminalen. I den utstrekningen det er naturlig, forutsetter Bymiljøetaten at planer som gjelder fremføring av sykkel- og gangtrafikk langs viadukten nå ivaretas/videreføres med tanke på realisering. Akvedukt inngår som del av det planlagte tiltaket. <u>Andre merknader:</u> 6. Frigjort tunnelvolumer kan evt. nyttes for andre formål, alternative bruksmuligheter bør vurderes nærmere. Plassering av fremtidig søppelterminal i fjell er i denne sammenheng et vurderingstema.	anleggsperioden skal T-1442 legges til grunn i størst mulig grad, jf. § 2.2 i reguleringsbestemmelsene. For fremtidig situasjon er det gjennomført støyvurderinger, se vedlagt støyrapport 3. Massehåndtering har vært tema i planarbeidet og er omtalt i planbeskrivelsen, se også vedlagt Miljøprogram. Plan for disponering av masser vil bli utarbeidet før anleggsarbeidene starter, se også reguleringsbestemmelsene § 3.1.5 og § 3.1.6. <u>Trafikkfaglige merknader:</u> 4. Merknaden tas til etterretning 5. Prosjektet medfører kun mindre tiltak på eksisterende viadukter og tar ikke høyde for realiseringen av gs-viadukt og akvedukt. <u>Andre merknader:</u> 6. Det er blitt gjort en enkel vurdering av mulig bruk for gjenstående løp, se planbeskrivelsen. Evt. videre arbeid med dette må utredes i et eget planarbeid.
5	Bergen Kommune Byantikvaren 31.03.2022	1. Som følge av endringer i hovedsak skjer inne i fjellet, vil det ikke bli nødvendig med en kulturminnedokumentasjon i tradisjonell forstand. Tilstrekkelig at SVV utarbeider et notat som beskriver: - Dagens situasjon - Kort historikk over når tunnelen ble bygd, eventuelle endringer etc. - Hvilke tiltak som planlegges - Konsekvenser for eventuelle kulturminner – dersom tiltaket får konsekvenser for områder utenfor tunnelmunning må dette komme klart frem i notatet 2. Planområdet grenser til Assistentkirkegården og Kalfarveien 31 (Pleiestiftelsen for spedalske). Pleiestiftelsen og hageanlegget er forskriftsfredet anlegg og må avklares med VLFK seksjon for kulturarv. 3. Planområdet ligger innenfor KP2018 Hensynssone bevaring kulturmiljø H570. I plan- og byggesaker som berører kulturminner eller kulturmiljøer skal Byantikvaren gi en vurdering av tiltakets konsekvens med hensyn til kulturminneverdi. 4. Viser til Byantikvaren kulturminnestrategi (og kulturminnedokumentasjonen) som legges til grunn for BAs faglige vurderinger	1. Merknaden tas til etterretning. Det er i planarbeidet utarbeidet et kulturminnenotat som omtaler Fløyfjelltunnelen og kulturminner i og utenfor planområdet. Tiltaket vil i hovedsak foregå i fjell og vil ikke berøre noen av de omtalte kulturminnene. 2. Merknaden tas til etterretning. Kulturminnene er omtalt i kulturminnenotatet. Se pkt.1. 3. Merknaden tas til etterretning. Hensynssonen er omtalt i kulturminnenotatet. Se pkt.1. 4. Merknaden tas til orientering.
6	Bergen Kommune Bergen Brannvesen	1. Det må tidlig avklares hva dette arbeidet betyr for brannvesenets innsatsveier og fremkommelighet, både i anleggsperiode og ved ferdigstillelse.	1. Merknaden tas til etterretning. Byggeplanfasen vil bli gjennomført i tett dialog med Bergen brannvesen. Det vil da foreligge en mer detaljert gjennomføringsplan hvor ulike forhold i byggefasen er mer avklart.

	01.04.2022	- Om brannvesenet er tenkt som den primære redningsorganisasjonen ved hendelser i anleggsfase, og i så fall hvordan slukkevann og eventuell røykventilasjon vil bli ivarettatt. - Det benyttes mer miljøvennlig drivstoff på anleggsmaskiner. Brannvesenet ønsker informasjon om hvordan lading/fylling av alternative energibærere skal gjennomføres. Dette må avklares i forkant av anleggsarbeidet.	- Se pkt. 1 - Se pkt. 1
7	Bergen Kommune Bergen Vann 22.03.2022	<u>Informasjon om offentlig vannforsyning og avløpssituasjon i området:</u> - Vannet i området leveres fra Svartediket vannbehandlingsanlegg. Statisk trykkehøyde på offentlig vannledningsnett i området normalt < 110 moh. Avløp i området føres til Holen kommunale avløpsrenseanlegg - Vann- og avløpsnett i tunnel: - Ø200 mm statlig vannledning i duktilt støpejern i nordgående løp med tilhørende slukkevannuttak gjennom tunnelen - For slukkevannsuttak er statlig hydrant utenfor tunnelportal - Etablert kommunalt VA-nett over tunnelportal (i Kalfarveien) og på bakkenivå under veganlegg/viadukt utenfor tunnelportal (Vedlagt kart) <u>VA-rammeplan</u> - VA-rammeplan skal inngå i reguleringsplanarbeidet, iht. KPA 2018. Dokumentasjon som skal inngå er beskrevet i merknaden (17 punkter) - Det må i bestemmelsene stilles krav om at VA-rammeplanen skal legges til grunn for videre detaljprosjektering og byggesaksbehandling. VA-rammeplanen sendes direkte til Bergen Vann for uttalelse. Komplette VA-rammeplan skal vedlegges planforslaget til 1. gangs behandling. <u>Merknader vedr. oppstart av planarbeid:</u> - Ber om at en hensyntar kommunale ledninger m/tilhørende anlegg/ledning over tunnelportal, samt kommunal vannledning på tvers i borehull/tunnel gjennom Fløyfjellstunnelen: - Dersom eks. kommunale ledninger berøres, må disse legges om. - Ikke all VA kan legges om - Kostnader ved evt. omlegging/skader skal dekkes av tiltakshaver - Tillatt min. avstand mellom offentlig ledningsanlegg og byggverk/fundamentering o.l. er 4 meter ved normal leggedybde (1,5 m). Ved større leggedybde må avstand økes. Det tillates heller ikke ingen oppfylling i ledningstraseen. - Overvannet skal håndteres iht. <u>Kommunedelplan for overvann og Retningslinjer for overvannshåndtering i Bergen Kommune.</u> - Åpne blågrønne løsninger skal prioriteres - Ved etablering av fordrøyningsanlegg etc. er det viktig å	<u>Offentlig vannforsyning og avløpssituasjon i området:</u> - Merknaden tas til orientering. - Merknaden tas til orientering. - Merknaden tas til orientering. <u>VA-rammeplan:</u> - Merknaden tas til etterretning. VA-rammeplan er utarbeidet som en del av reguleringsplanarbeidet. - Merknaden tas til etterretning. Det forutsettes at VA-rammeplanen legges til grunn for byggeplanfase, se reguleringsbestemmelsene § 2.4.1. - Merknaden tas til etterretning. VA-rammeplanen har vært til uttale hos Bergen Vann. <u>Merknader vedr. oppstart av planarbeid:</u> - Merknaden tas til orientering. - Merknaden tas til orientering. - Merknaden tas til etterretning. - Merknaden tas til etterretning. - Merknaden tas til orientering Bergen Vann har kommet med foreløpig uttalelse til VA-rammeplanen. Merknadene i uttalen følges opp i perioden frem til 2. gangs behandling.

		avsette areal i reguleringsplanen - Overvann tillates ikke ført til avløp-fellesledning 10. Avløpsvann som kan inneholde bensin, olje etc. skal føres inn på nettet via oljeutskiller dersom det skal søkes om påslipp til kommunalt nett 11. Statsforvalter er myndighet for utslipp til Store Lungegårdsvann	
8	Bane NOR 18.03.2022	1. Rammebetingelser for jernbanen i endring – vanskelig å forutse behov - Sikre mulighet for videre utvikling - Endringer i området ikke skaper fremtidige begrensninger for jernbanen - Mye togtrafikk på Nygårdstangen – både persontog/godstog inkl. godshåndtering på selve godsterminalen - Godsterminalen har mer enn 50% av markedsandel av godsfrømføringen Bergen-Oslo – viktig at den er tilgjengelig og velfungerende for å sikre vareflyt 2. Risiko- og sårbarhetsanalyser - Dokumentere at tiltak ikke får konsekvenser for jernbanen - Omhandle sikkerhetsforhold relatert til jernbanens stabilitet og konstruksjon, togtrafikk, kryssing av jernbanelinjen og ferdsel i jernbanesporet samt andre jernbanerelaterte temaer 3. Nærføring til jernbanen: - Anleggsarbeid som berører jernbanen, må tilpasses kun korte opphold i togtrafikken - Hvis arbeidene betinger stopp i togtrafikken, må disse legges til perioder hvor Bane NOR selv har planlagt sportilgang og arbeider på samme strekning - Tiltak som betinger endring i fastlagt ruteplan, må sees i sammenheng og samkjøres for å unngå flere totalbrudd av kortere varighet - Dette må tiltakshaver sette seg tidlig inn i 4. Viktig med god dialog og tett samarbeid underveis i prosessen	1. Merknaden tas til orientering. 2. Merknaden tas til etterretning. SVV har i samråd med Bane NOR avtalt å gjennomføre en risikoanalyse når gjennomføringen av arbeidene på viaduktene er avklart. Tiltaket vil kunne påvirke områder under viaduktene. Omfanget på arbeidene vil avklares i byggeplanfase i samråd med Bane NOR. 3. Merknaden tas til etterretning. 4. Merknaden tas til etterretning. Det har vært gjennomført møte med Bane NOR underveis i planarbeidet.
9	NVE 24.03.2022	1. Generell veiledning: - Benytte NVE sine kartbaserte veileder for reguleringsplan i planarbeidet samt NVE sine internettsider for arealplanlegging og kartløsninger 2. Dersom planen rører ved NVE sine saksområder, skal NVE få tilsendt planen ved offentlig ettersyn 3. Alle relevante fagutredninger innen NVE sine saksområder må være vedlagt planer som blir sendt på høring til NVE	1. Merknaden tas til orientering. Kartløsninger fra NVE er blant annet benyttet som grunnlagsmateriale i forbindelse med ingeniørgeologiske vurderinger gjort i reguleringsplanarbeidet. 2. Merknaden tas til etterretning. 3. Merknaden tas til etterretning.
10	Direktoratet for Mineralforvaltning 29.03.2022	1. Kan ikke se at planen berører registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift eller uttak av masser som omfattes av mineralloven 2. Overskuddsmasser - Mengde overskuddsmasser og massehåndtering vil bli beskrevet i YM-plan, ifølge planinitiativet.	1. Merknaden tas til orientering. 2. Massehåndtering har vært tema i planarbeidet og er omtalt i planbeskrivelsen, se også vedlagt Miljøprogram. Plan for disponering av masser vil bli utarbeidet før anleggsarbeidene starter, se også reguleringsbestemmelsene § 3.1.5 og § 3.1.6. 3. Merknaden tas til orientering.

		- Utnytte mest mulig av massene til samfunnsnyttige mål slik at masser egnet til byggeråstoffer ikke blir permanent deponert - Identifiserer hva massene kan brukes til og at tilgjengelig mottakskapasitet eksisterer 3. Bedre ressursutnytting, bruk av restmaterialer og gjenvinning er definert som en av tre hovedpilarer for en bærekraftig utvikling.	
Varsling av utvidet plangrense 01.11 - 23.11 2022			
1	Bergen Brannvesen	1. Utvidelsen som vil komme vil i stor grad berører brannvesenet og arealene de i dag disponerer i front av hovedinngangen. Det er planer om stor aktivitet i området rundt brannstasjonen, noe som medfører en ulempe for den daglige driften og ikke minst utrykningssituasjonen. 2. Bergen brannvesen har dispensasjonssøknad inne for å endre på utrykningsveien. Dette vil medføre anleggsarbeid i kortere periode og gi en midlertidig reduksjon av arealene. 3. Det er ønskelig at arealene som blir berørt av utvidede plangrenser for Fløyfjelltunnel sør blir disponible for brannvesenets drift. 4. Bergen brannvesen ønsker å ha muligheten til å disponere arealet som er berørt av den utvidede varslingen. 5. Det er ønskelig at etaten er involvert før igangsetting av planer og arbeid og at Bergen brannvesen kan være en aktiv part i beslutninger rundt dette arealet.	1.-5. Det er regulert et midlertidig bygge- og anleggsbelte, #3, i plankartet for å sikre rettigheter for fremføring av en overvannsledning til Store Lungegårdsvann, se § 5.1.5 i reguleringsbestemmelsene. Områdets utstrekning gir rom for justering av ledningstraseen når løsningen skal detaljeres i byggeplanfasen. Ved gjennomføring av arbeidene med overvannsledningen vil en begrense inngrepet i størst mulig grad og tilkomst til Bergen brannstasjon skal til enhver tid skal være åpen, se § 5.1.5. Planlegging og gjennomføring av arbeidene vil skje i samråd med Bergen brannvesen. Etter ferdigstillelse av arbeidene tilbakeføres overflaten til dagens situasjon og underliggende plan gjøres gjeldende.
2	Bergen kommune Bergen Vann 23.11.2022	<u>Areal A (Nygårdstangen):</u> Bergen Vann viser til tidligere oversendt kommentar til foreløpig VA-rammeplan: 1. «Planlagt ledning under bro etableres som midlertidig system med utslipp ved søylepunkt ved fremtidig kanal på Nygårdstangen. Derfra føres overvann i grunn åpen løsning til utslipp i sjø [...]. Åpen renne etableres i areal avsatt til fremtidig kanal [...]. Når gang-/sykkelvei og aquadukt fra Forskjønnelsen til Nygårdstangen er etablert, føres overvann i akvedukt, ref. områdereguleringsplanen plan for Nygårdstangen inkl. VA-rammeplan.» 2. VA-rammeplan skal revideres. <u>Areal B (Fløyen):</u> 3. Areal er nær kommunal VA-anlegg, blant annet basseng og borehull vann til Fløyen. Tiltaket må ikke være i konflikt med dette.	1. Se svar på tidligere merknad fra Bergen Vann. Bergen Vann har kommet med foreløpig uttalelse til VA-rammeplanen. Merknadene i uttalen følges opp i perioden frem til 2. gangs behandling. 2. Se svar over. 3. Tatt til orientering. Arbeider på eksisterende luftetårn på Fløyen har vist seg å ikke være nødvendig. Arealet er ikke en del av planområdet ved offentlig ettersyn.

Merknadskart

